

BH349

Győr

A VÁROSI KEGYURASÁG

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL
GYŐR VÁROSRA.

IRTA:

Dr. CSIZMADIA ANDOR

Győr szab. kir. város közigazgatási továbbképző
tanfolyamán tartott előadás.

GYŐR

1937.

plébánia fenntartásával kapcsolatos minden egyéb kiadásainak fedezéséről gondoskodik.

A város azonban később gondoskodni kíván a plébános javadalmazásáról. Így az 1861-i fizetésrendezés kapcsán a közgyűlési határozat megállapítja, hogy a plébános a vallásalapból 420 forintnyi congruát élvez, ezt az összeget a város a házi pénztárból 380 forinttal kiegészítette.

A városi közgyűlés bőkezűsége az akkori megyéspüspököknek, Simor Jánosnak is annyira kiérdemelte tetszését, hogy a városnak tudomására adja örömteljes köszönetét, „melynek méltóbb kifejezést nem adhatok” írja „mint azon óhajtást, hogy a Mindenható az oltárnak zsámolyánál letett nemes áldozatot kegyesen vegye, s Győrvárosának népére mindazon áldást a legbővebb mértékben rárassa, mely az eleven vallásosságból fakad s egyeseknél szintúgy, mint egész községeknél, a valódi boldogságnak egyedüli biztosító alapja.”

A győrujvárosi plébánia 1821-ben kerül a várossal kapcsolatba. Ettől az időtől kezdve az ujjvárosi plébánia, mely azelőtt a Zichy család kegyurasága alatt állott, tárскеgyuraság alatt áll. A kegyuraság gyakorlását ebben az évben a Zichy Család és Győrváros között kötött egyezség szabályozza. A plébános választását, illetve bemutatását felváltva gyakorolja a város a Zichy családdal, illetve örökösével. A szerződés szerint a plébános a fizetését a várostól kapja, de a congruába „a házi-pénztár segélyezése céljából” beszámítandó a Zichyék-től adott 1260 forint tőke után járó kamat is. Az 1823-ban megállapított fizetés az ötvenes években 25 % drágasági pótlékkal javul és 1861-ben, a már idézett közgyűlési határozat 900 forintban, ezenkívül a Zichy-féle kamatokban állapítja meg.

Az egyezség szerint választás előtt a város közönsége megkérdezi a társpatrónust, van-e olyan tagja a családnak, aki plébánosul bemutatható lenne, ha nincs, akkor elsősorban a városi hatóság tagjainak pap fiai közül választandó a plébános, ilyenek nem létében, győri városi

polgár pap fia. Az 1861-i fizetésemelésre azért volt szükség, mert az akkor éppen megürült úJVárosi plébániában a folyamodók visszavonták kérvényüket, mivel a plébános fizetéséből nem volt képes fenntartani.

A nádorvárosi plébániával egyidőben keletkezett a szabadhegyi plébánia. Szabadhegyet ugyancsak II. József az országos plébánia rendezés során 469 katolikus lélekkel a belvárosi plébánia testéből kihásította és „io-cal Caplanei” vagyis helyilelkészi elnevezés alatt különállóvá tette. A városnak, mint kegyúrnak a helytartótanácsi leirat értelmében magára kellett vennie a plébánia-berendezés költségeit, ám de kezdetben olyanformán, hogy a Farkas Márton volt városi néptribun hagyatéki tömegét felhasználhatta és csupán a bútorzat beszerzéséről, a lelkész fizetéséről és az egyházi dotálásáról kellett gondoskodni. A helyi lelkészség később paróhiává emelkedett, a város a Farkas-féle hagyatéki tömegből 8.000 forintot átvett és 1838-tól kezdve a szabadhegyi plébánost a város saját házipénztárából fizette. Az 1861-i általános plébános fizetésrendezés során az addigi 365 osztrák értékű forint fizetést 425 forinttal javították és ettől kezdve a szabadhegyi plébános is 800 frt. fizetést élvezett.

Időrendben a legutolsó a györgyvárosi plébánia, amely mint helyi lelkészség a nádorvárosi plébánia divíziója folytán 1930-ban keletkezett. Az új egyházi törvénykönyv 1450. canonja szerint új kegyuraság nem keletkezhetik, s az 1427. canon 5. pontja szerint megosztás folytán keletkezett plébánia liberae collationis szabad adományozású lesz. A gyárvárosi hívek azonban 1930-ban kérelemmel fordultak a város közönségéhez, hogy vállalja a gyárvárosi kegyuraság terheit. Az akkori győri megyéspüspök Fetser Antal csatlakozott a gyárvárosi hívek kéréséhez és a városhoz intézett átiratában rámutatott arra, hogy bár az egyházi törvénykönyv 1450. canonja csakugyan kimondja, hogy újabb patronátusi jog a jövőben érvényesen nem keletkezhet, tény azonban az is, hogy több helyütt — éppen városokban

ros kegyúri kötelezettségeire vonatkoznak. A város kegyúri kötelezettségeinek legfontosabb része a plébánosok illetményeinek kérdése. A már említett javadalomrendezéseken kívül újabban 1906-ban rendezték a plébánosok illetményeit. E rendezés szerint a belvárosi plébános javadalmazása évi 3600 K., az újvárosi plébánosé évi 3200 K., a nádorvárosi és szabadhegyi plébánosoké évi 2800—2800 K. Ezek az összegek az akkor érvényes illetménytáblázatok szerint a tisztviselők VII., VIII. és IX. fizetési osztályban élvezett illetményeinek felel meg. A háború után 1921-ben rendezik ismét a plébánosok fizetését, amikor a közgyűlés kimondja, hogy a belvárosi plébánost az állami VII. az újvárosi és nádorvárosi plébánost az állam VIII. a szabadhegyi plébánost a IX. fizetési osztályban levőnek kell tekinteni. A belügyminiszter ezt a közgyűlési határozatot, amellyel a város a kegyurasága alá tartozó lelkészeket a közigazgatási tisztviselőkkel veszi egy tekintet alá, nem hagyja jóvá. „A város kegyurasági jogköre” — mondja a belügyminiszter — „semmi esetre sem foglalhatja magában azt, hogy a kegyurasága alá tartozó lelkészek részére a városi közigazgatási tisztviselőket megillető illetményeket és egyéb kedvezményeket biztosítson, vagyis, hogy a lelkészi állásokat mintegy közigazgatási állásokká nyilvánítsa, hanem csak arra terjedhet ki, hogy a város a kegyurasága alá tartozó lelkészeket a szükséghez mérten, de minden esetre függetlenül a közigazgatási tisztviselők illetményeitől anyagi támogatásban részesítse.”

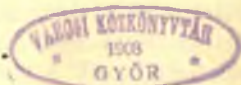
Ezért a város 1923-ban új határozatot hoz, amikor ugyanazokat az illetményeket állapítja meg a plébánosok részére, mint 21-ben, azonban ezeket átalányösszegekben fejezi ki. 1926-ban, majd 1929-ben és végül 1935-ben újból foglalkozik a város közgyűlése a plébánosok javadalomrendezésével és mindannyiszor szükségesnek látja, a plébánosok átalányösszegeit a városi tisztviselők illetményeivel összhangba hozni. A plébánosok fizetésén kívül a belvárosi plébános 2, az újvárosi plébános 1, és a nádorvárosi plébános 1 káplánt tarthat, ki-

nek ellátására a város közönsége egyenkint évi 1440 P összeggel járul hozzá. Az egyéb egyházi személyzet javadalmazására még megjegyezzük, hogy az újvárosi kántor havi 28.— P fizetést kap az egyházközségtől. Az egyházi békeidőben 530.— K.-t, most évi 310.— P-t kap a város pénztárából. A nádorvárosi egyházközségben a kántor nem kap fizetést. Az egyházi a várostól évi 289 pengőt kap és külön az óra felhuzásáért évi 80 pengőt. A szabadhegyi egyházközségben a kántor külön fizetést nem élvez, hanem a stólapénzből részesedik, az egyházi havi 17 pengő fizetést kap a város által kezelt Szent Anna alapból. Itt említjük meg, hogy a város kezeli Ujvárosban a Szent Salvator, Nádorvárosban a Szent Camillus és Szabadhegyen a Szent Anna alapot, amelyek a kegyúri dologi kötelezettségek teljesítéséhez régenté nagyobb összeggel járultak hozzá, ma azonban az alapokból jövedelem alig van, így ezek a kötelezettségek is a városra hárulnak.

Mint a bevezetésben említettem, a városi kegyuraság a magyar jognak meglehetősen ismeretlen területe. Ha ennek a területnek némi megvilágosításához szerény fejtegetésemmel hozzájárultam, akkor azt hiszem törekvésem nem volt hiálaváló.

1962 APR 29

1970 AUG 3-

1978 III 17

1999 Máj 25